

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΜΕΡΟΣ Γ'

Υπόθεση Καβαφάκη: Μια ανεξιχνίαστη δολοφονία

του Γιάννη Ράγκου

Ταυτόχρονα, εκείνη την περίοδο, ο ανακριτής Βλαστός -που είχε αντικαταστήσει τον συνάδελφό του Φιλιππίδη- ξεκίνησε νέα έρευνα για την δολοφονία του Καβαφάκη. Στο πλαίσιο αυτό, επισκέφθηκε πολλές φορές τον Μαστραντώνη στις φυλακές του Παλαιού Στρατώνα για να τον εξετάσει. Κατά τη διάρκεια αυτών των ανακρίσεων, ο Μαστραντώνης άλλαξε στάση, παρουσιάζοντας μια εντελώς διαφορετική εκδοχή για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διαπράχθηκε η δολοφονία.

Συγκεκριμένα, κατά την πολυήμερη κατάθεσή του, ο Μαστραντώνης ανέφερε πως ένα μήνα προ του φόνου συνάντησε τυχαία τον δημοσιογράφο και εκδότη της εφημερίδας «Ατρόμπος» Ν. Πανόπουλο, μέσω του οποίου γνώρισε στα γραφεία της «Ενώσεως Πολιτικών Συλλόγων» τον πρόεδρό της Φωτιάδη, τον δικηγόρο Ι. Τζίβα, τον συμβολαιογράφο Σκιαδαρέση, τον δικηγόρο Α. Μάτεση, τον δημόσιο υπάλληλο Π. Μπένο, τον Σουρέα (που είχε επιτεθεί στον Καβαφάκη τον Αύγουστο του 1921), έναν ανθυπασιπιστή του πεζικού, έναν λοχία του ιππικού και μερικούς ακόμη άντρες. Στο διάστημα που ακολούθησε ο Μαστραντώνης άκουσε πολλές φορές τα προαναφερόμενα μέλη του Πολιτικού Συλλόγου να καταφέρονται εναντίον του Καβαφάκη, λέγοντας πως «θέλει σκότωμα δια να εκλείψει, διότι με το ξύλο που έφαγε δεν σιωπά».

Σύμφωνα με την αφήγηση του Μαστραντώνη, την παραμονή του φόνου συνάντησε τον Σκιαδαρέση στο συμβολαιογραφείο του δεύτερου. Εκεί, ο Σκιαδαρέσης του έδωσε ένα πιστόλι, χωρίς να του εξηγήσει τον λόγο, όμως ο Μαστραντώνης αρνήθηκε να το παραλάβει και έφυγε. Το απόγευμα της επομένης (21 Φεβρουαρίου), συναντήθηκε με τον Μπένο, με τον οποίο κατέληξαν σε διάφορα κέντρα, όπου κατανάλωσαν μεγάλες ποσότητες κρασιού και μπύρας. Κατόπιν, ο Μπένος με εύστοχο τρόπο τον οδήγησε στην οδό Τροίας. «Εκεί συνηντήσαμε άλλα τρία πρόσωπα, εξ ων ο μιν εις ήτο ο λοχίας [...], ο άλλος μου εφάνη από το ανάστημά του και το όλον του ότι ήτο ο Σκιαδαρέσης, το δε τρίτον πρόσωπον δεν το εγνώρισα, υποψιάζομαι όμως [...] ότι ήτο ο Σουρέας» είπε ο Μαστραντώνης και συνέχισε: «Μόλις τους συνηντήσαμε, ο Μπένος επιλοίασεν τον Σουρέαν, εγώ δε εισήλθον εις την οδόν Τροίας και επειδή εις ένα αδιέξοδον στενάκι ήτο σκότος, ούρπισα και [...] έκαμα εμετόν. Ενώ δε έβγαινον έξω από το στενόν, ήκουσα κρότον αμάξης στρεφομένης να φύγη προς την οδόν Πατισίων και ταυτοχρόνως ήκουσα ριφθέντας 4-5 πυροβολισμούς, τους οποίους αντελήφθην ότι τους έρριψεν ο λοχίας και ο Μπένος εναντίον του ανθρώπου, όστις αμέσως έπεσεν χάρω. Μετά τους πυροβολισμούς όλοι διεσκορπίσθησαν, εγώ δ' ετράπην προς τα άνω, τρέχων. [...] Όταν δ' έφτασα εις την οδόν Κυψέλης, έπεσα χάρω. [...] Αφού με συνέλαβον εις ένα χανδάκι, όπου έπεσα, λόγω του σκότους και της μέθης μου, με οδήγησαν εις την Διεύθυνσιν της Αστυνομίας [...].»

Εκεί, ο αστυνομικός διευθυντής Γάσπαρης επέδειξε τον Μαστραντώνη ένα πιστόλι και ένα μαχαίρι, λέγοντας πως βρέθηκαν πάνω του. Όταν Μαστραντώνης αρνήθηκε κάθε σχέση με το γεγονός, λέγοντας πως το περίστροφο άφησαν δίπλα του οι πραγματικοί δράστες για να τον ενοχοποιήσουν, ο Γάσπαρης τον καθησύχασε ότι «αύριον θα είσαι έξω, ο φονεύς δεν απεκαλύφθη». Το ίδιο βράδυ, τον Μαστραντώνη επισκέφθηκε στο κρατητήριο ένας γιατρός που βεβαίωσε πως «αυτός είναι ελεεινός στο μεθύσι και δεν είναι εις θέσιν να κάμψον» και την επομένη ο Τζίβας, που κατά τον Μαστραντώνη είχε ειδοποιηθεί από τον ίδιο τον Γάσπαρη. Ο Τζίβας είπε στον συλληφθέντα να αναλάβει την

Από αριστερά οι Τζ. Αθανασιάδης, Π. Μπακογιάννης, Τζ. Πολκ και Κ. Βιδάλης

ευθύνη του φόνου, τον διαβεβαίωσε πως ο ίδιος και η «οργάνωση» θα φροντίσουν να «πέσει στα μαλακά» και του υποσχέθηκε χρηματικό ποσό 100.000 δρχ. Τέλος, ο Μαστραντώνης σημείωσε πως κατά τη διάρκεια της προφυλακισής του, τον επισκέφθηκαν αρκετές φορές ο Τζίβας και άλλα μέλη του Συλλόγου προσφέροντάς του κάποια μικροποσά.

Με τα νέα στοιχεία που είχαν προκύψει, ο Βλαστός κάλεσε για εξέταση τον Φωτιάδη κατά μόνος και κατ' αντιπαράσταση με τον Μαστραντώνη, χωρίς πάντως να προκύψουν στοιχεία ενοχής σε βάρος του πρώτου. Έτσι, ο Φωτιάδης αφέθηκε ελεύθερος, όμως λίγες μέρες μετά προφυλακίστηκε εκ νέου με ένταλμα του προέδρου της ανακριτικής επιτροπής που ερευνούσε την εν γένει δράση των Πολιτικών Συλλόγων για να αποφυλακιστεί οριστικά λίγο καιρό αργότερα, με το διάταγμα περί αμνηστίας που εξέδωσε η επαναστατική κυβέρνηση Πλαστήρα. Παράλληλα, ο ανακριτής εξέδωσε ένταλμα σύλληψης και εναντίον του λοχία που είχε κατονομάσει ο Μαστραντώνης ως έναν από τους φυσικούς αυτουργούς του εγκλήματος. Τον Μάρτιο του 1923, ο λοχίας εντοπίστηκε στην Μεσσηνία και μεταφέρθηκε στην Αστυνομική Διεύθυνση. Σύντομα, ο λοχίας όπως και τα άλλα πρόσωπα που είχε κατονομάσει ο Μαστραντώνης και είχαν προφυλακιστεί, υπέβαλαν αίτηση να περιληφθούν στα ευεργετικά μέτρα της αμνηστίας, κάτι που πιθανότατα πέτυχαν (ανάμεσά τους και ο ίδιος ο Μαστραντώνης), παρά το γεγονός ότι όπως γράφτηκε στις εφημερίδες της 18ης Απριλίου 1923 «η στρατιωτική Δικαιοσύνη ζήτησε και ανέλαβε από τα πολιτικά δικαστήρια την υπόθεση Καβαφάκη, συνεχίζοντας ανακρίσεις». Έτσι, η «υπόθεση Καβαφάκη» μπήκε οριστικά στο αρχείο, χωρίς ποτέ να διαλευκανθούν τα σκοτεινά της σημεία. Και ως σήμερα παραμένει ουσιαστικά άγνωστο ποιοι πραγματικά δολοφόνησαν τον δημοσιογράφο και ποιοι ήταν οι ηθικοί αυτουργοί του εγκλήματος. Μετά τη δολοφονία του Καβαφάκη, τη διεύθυνση του «Ελεύθερου Τύπου» ανέλαβε ο αδελφός του Διομήδης, ως το 1925, όταν ο διαδέχτηκε ο γιος του Ανδρέα Καβαφάκη, Χρήστος. Τον Μάιο του 1927, η έκδοση της εφημερίδας διακόπηκε, λόγω διαφωνίας του Χρήστου Καβαφάκη με τους άλλους συνιδιοκτήτες της. Τον Οκτώβριο του 1963 επανεκδόθηκε, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία, με αποτέλεσμα να αναστείλει την κυκλοφορία της τον Ιανουάριο του επόμενου έτους. Το 1983, ο εκδότης Άρης Βουδούρης αγόρασε τον τίτλο και εξέδωσε εκ νέου την εφημερίδα, η οποία κυκλοφορεί ως σήμερα με άλλους ιδιοκτήτες.

Δολοφονίες δημοσιογράφων στην Ελλάδα

Η δολοφονία του Καβαφάκη «εγκαινίασε» ένας εντελώς «διακριτό» κεφάλαιο στην ιστορία των πολιτικών εγκλημάτων στην Ελλάδα: αυτό της δολοφονίας από πολιτικά

κίνητρα εκπροσώπων του Τύπου (δημοσιογράφων, εκδοτών κ.λπ.). Είχε προηγηθεί ο θάνατος του βρετανού δημοσιογράφου Τσαρλς Ουγλ (Charles Ogl), απεσταλμένου της εφημερίδας «Times» του Λονδίνου, ο οποίος είχε έρθει στην Ελλάδα προκειμένου να καταγράψει τα γεγονότα της επανάστασης του 1878 στην (οθωμανική, τότε) Θεσσαλία. Ο Ουγλ σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια μάχης στην περιοχή της Μακρινίτσας Πηλίου (αρχές Φεβρουαρίου), αν και σύμφωνα με ορισμένες μαρτυρίες δολοφονήθηκε με ιδιαίτερα βίαιο τρόπο από Τούρκους στρατιώτες αμέσως μετά τη λήξη της.

Σε κάθε περίπτωση, η επόμενη δολοφονία της κατηγορίας αυτής διαπράχθηκε στις 13 Αυγούστου 1946. Θύμα της ήταν ο δημοσιογράφος του «Ριζοσπάστη» Κώστας Βιδάλης, 42 ετών, που βρισκόταν επίσης στη Θεσσαλία για τις ανάγκες ενός ρεπορτάζ σχετικά με τη δράση στην περιοχή της ένοπλης παρακρατικής ομάδας των αδελφών Γιώργου και Χρήστου Σούρλα, γνωστές και ως οι «Σούρληδες». Ο Βιδάλης απήχθη από μέλη της συμμορίας, βασανίστηκε και τελικά εκτελέστηκε στο νεκροταφείο του χωριού Μελιά, της περιοχής Πλατύκαμψου Λάρισας. Για τη δολοφονία του Κ. Βιδάλη, διαβάστε επίσης: Λάζαρου Αρσενίου, Η δολοφονία του Κώστα Βιδάλη (εκδόσεις Αφών Τολίδη, 1982).

Σχεδόν δύο χρόνια αργότερα, τον Μάιο του 1948, κι ενώ ο Εμφύλιος Πόλεμος βρισκόταν σε πλήρη ένταση, δολοφονήθηκε στη Θεσσαλονίκη ο αμερικανός δημοσιογράφος του δικτύου CBS Τζορτζ Πολκ. Για την υπόθεση, διαβάστε επίσης στο «Εγκλημα και Τιμωρία»: Πάνου Ζέρβα, Υπόθεση Πολκ και Γιάννη Ράγκου, Ποιος δολοφόνησε τον Τζορτζ Πολκ;

Τέσσερις δεκαετίες μετά, στις 19 Μαρτίου 1983, δολοφονήθηκε στο γραφείο του στην οδό Πειραιώς, ο εκδότης της εφημερίδας «Η Βραδυνή» Τζωρτζης Αθανασιάδης. Την ευθύνη για την «ενέργεια» αυτή ανέλαβε η οργάνωση «Αντιστρατιωτική Πάλη», η οποία όμως λίγο αργότερα, με προκήρυξη που δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες «Αυγή» και «Ελευθεροτυπία», αρνήθηκε κάθε συμμετοχή της. Έως και σήμερα, τα κίνητρα της δολοφονίας παραμένουν αδιευκρίνιστα. Η δεκαετία του 1980 αποδείχθηκε η πλέον «πυκνή» σε παρόμοια γεγονότα, αφού στις 21 Φεβρουαρίου 1985 δολοφονήθηκε μαζί με τον οδηγό του Γ. Ρουσέτη στο Κολωνάκι (στη συμβολή των οδών Βουκουρεστίου και Τσακάλωφ), ο εκδότης της εφημερίδας «Απογευματινή» Νίκος Μομφεράτος, από μέλη της οργάνωσης «17 Νοέμβρη», ενώ στις 26 Σεπτεμβρίου 1989 ο δημοσιογράφος και βουλευτής της ΝΔ Παύλος Μπακογιάννης, στην είσοδο του γραφείου του επί της οδού Ομήρου 35 στην Αθήνα, επίσης από μέλη της «17 Νοέμβρη».

Τέλος, στις 19 Ιουλίου 2010 έξω από το σπίτι του στην Ηλιούπολη Αθήνας, πυροβολήθηκε ο δημοσιογράφος και διαχειριστής του blog Troktiko Σωκράτης Γκιόλιας. Την ευθύνη για τη δολοφονία ανέλαβε η οργάνωση «Σέχτα Επαναστατών».